

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

OPINIA

Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (projekt z dnia 25 kwietnia 2024 r.)

Wydając opinię w sprawie kolejnego aktu związanego z wprowadzeniem systemu kaucyjnego, ZGWRP przywołuje wszelkiego rodzaju wystąpienia i głosy samorządów, wypowiedziane przede wszystkim przez przedstawicieli Unii Metropolii, Związku Miast Polskich oraz Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. W tej sprawie organizacje te wspólnie działają i wypowiadają się jako partnerzy. Nasze jasne stanowisko, jako strony samorządowej, zawarliśmy przede wszystkim w „Apelu o sprawiedliwy ROP”. To Rozszerzona Odpowiedzialność Producenta jest najważniejsza i poprzez ekoprojektowanie i ekomodulację wpłynie na ograniczenie zróżnicowania opakowań i produktów opakowaniowych w zakresie materiałów, z których są wykonane, co z kolei przełoży się na ich recyklowalność. System kaucyjny, bez ROP nie służy podstawowej zasadzie: „zanieczyszczający płaci”.

System kaucyjny jest organizacyjnym rozwiązaniem, które ma wspomagać ROP, a nie odwrotnie. Mimo, że pomoże w cyrkularnej gospodarce niektórymi opakowaniami, to jedynie zbierze z rynku część opakowań już na nim będących, bez znacznego wpływu na ekoprojektowanie i ekomodulację. Czas implementacji dyrektywy odpadowej, w części dot. ROP, dawno minął, a czas na wprowadzenie systemu kaucyjnego minie dopiero w roku 2028. Uwzględnić przy tym należy, że unijne Rozporządzenie w sprawie PPWR stanowi, że jeżeli cele wynikające z ROP są przez państwo osiągnięte w kolejnych 2-ach latach kalendarzowych, to system kaucyjny nie jest obowiązkowy.

Wspólnie z UMP i ZMP podkreślamy wpływ systemu kaucyjnego na morfologię strumienia odpadów i tym samym na wzrost kosztów funkcjonowania instalacji sortowniczych i w konsekwencji na wzrost kosztów funkcjonowania gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi. Należy także uwzględnić zagrożenie przerzucenia ryzyka płacenia kar za niezyskiwanie poziomów recyklingu przez partnerów JST w procesie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych.

Uwagi szczegółowe do projektu ustawy.

1. Art. 1 ust. 2 pkt a) przewiduje zobowiązanie podmiotu reprezentującego do zapewnienia w każdej gminie co najmniej jednego punktu odbierania od użytkowników końcowych opakowań i odpadów opakowaniowych objętych systemem kaucyjnym.
Zdaniem ZGWRP jest to dalece niewystarczające. Trudno zgodzić się z zapisami uzasadnienia do ustawy, że w ten sposób system obejmie terytorium całego kraju, **„co zapewni użytkownikom końcowym powszechny i równy dostęp”**. Tam też stwierdzono, że będzie to rozwiązanie umożliwiające klientom odzyskanie kaucji niedaleko miejsca zamieszkania. W ok. 25% gmin z obszarami wiejskimi nie ma żadnej placówki handlowej o powierzchni ponad 200 m². Zakładając, że w tych gminach będzie jeden punkt zwrotu kaucji i że będzie on niedaleko miejsca zamieszkania, to oczekuje się, że mieszkańcy będą pokonywać 10-25 km do punktu, bo taka jest średnia odległość do centrum gminy z jej peryferii. **To zdecyduje, że w dalszym ciągu na terenach tych gmin opakowania nadal będą w części deponowane**

w tzw. kolorowych pojemnikach i workach. Będą one zbierane w ramach dotychczasowych systemów odbioru odpadów z nieruchomości.

2. W dalszym ciągu projektodawcy ustawy nie określili systemu zachęt dla małych jednostek handlowych w zakresie ich dobrowolnego przystępowania do systemu i podpisywania umów z podmiotami reprezentującymi. Na spotkaniach konsultacyjnych - wskazuje się na niezbędną pomoc samorządów w tym zakresie. Samorzady w obecnym stanie prawnym mają praktycznie tylko jedno takie pomocowe narzędzie: pomoc de minimis w zakresie ulg i zwolnień w podatkach od nieruchomości w części zajętej na prowadzenie działalności gospodarczej. Jest to narzędzie o charakterze okresowym i nie powszechnym.
3. Efektem braków dot. infrastruktury punktów odbioru opakowań i odzyskiwania kaucji, szczególnie w gminach podmiejskich, będzie oddawanie opakowań w sklepach w najbliższych miastach. Ustawodawca nie przedstawił rozwiązań, chociażby przejściowych, jak zrekompensować gminom ten ubytek opakowań (frakcji) – mający wpływ na poziomy recyklingu. Brak wyników w tym zakresie jest przecież zagrożone karami płaconymi poza budżetami finansującymi gminne systemy gospodarowania odpadami komunalnymi.

Wnioski końcowe.

Najpierw powinno się skupić na pilnej implementacji ROP (z zaprzestaniem płacenia kar za zwłokę) z systemem kaucyjnym, będącym jej integralną częścią i ją wspierającą. Do tego czasu należy odroczyć wprowadzenie systemu kaucyjnego.

Krzysztof Iwaniuk

Przewodniczący ZGWRP

Poznań, dnia 23 maja 2024 r.